

Kontroly NKÚ v roce 2025: Výsledky často neodpovídají vysokým investicím

30.3.2026 - | Nejvyšší kontrolní úřad

Navzdory vysokým investicím se státu nedaří modernizovat klíčové oblasti jeho fungování. Digitalizace veřejné správy často jen převádí složité procesy do online prostředí bez skutečného zjednodušení. Stát sice buduje nové dálnice, ale nezavedl účinné nástroje, které by zmírňovaly škody způsobené zejména přetíženou nákladní dopravou. Ani v oblasti bezpečnosti nestačí samotné navyšování výdajů - armáda zaostává ve výcviku i modernizaci, Ministerstvo vnitra (MV) dlouhodobě nezvládá vytvořit funkční systém ochrany měkkých cílů. A ačkoliv si stát stanovil, že se do roku 2030 zařadí mezi tzv. inovační lídry Evropy, drží se stále pod průměrem. Hovoří o tom dnes publikovaná výroční zpráva NKÚ za rok 2025.

NKÚ loni ukončil celkem 32 kontrol. U 142 subjektů prověřil majetek a peněžní prostředky státu za více než 96 miliard korun. „Dopad kontroly NKÚ spočívá především v tom, jak kontrolované organizace s jejími výsledky pracují. Kontrola má pomoci přijímat kvalifikovaná a podložená rozhodnutí. Je příležitostí učit se z vlastních chyb, nikoli jen formálně odškrtnout nápravná opatření,“ řekl prezident NKÚ Miloslav Kala.

Dodal však, že namísto sebereflexe reagují instituce často na výsledky kontrol nesouhlasně, zjištění NKÚ zlehčují či zpochybňují odbornost kontrolorů. „Býváme obviňováni ze snižování důvěry občanů ve stát, tendenčnosti, nepochopení složitosti problematiky i špatného výběru kontrolního vzorku,“ uvedl Miloslav Kala. Avšak kontroly NKÚ opakovaně ukazují, že opatření, která měla provoz státu zlevnit a zefektivnit, vedou naopak k tomu, že stejná agenda se ještě více prodrazí a přináší další, dodatečné náklady. Zjištění NKÚ opakovaně potvrzují, že se nedaří naplnit stanovené cíle, správci veřejných financí se mnohdy spokojí s formálním plněním a často zavírají oči před ne hospodárností.

Např. projekty elektronizace právních předpisů e-Legislativa a e-Sbírka (24/04) se z původních tří let protáhly na devět a rozpočet na ně se téměř zdvojnásobil – z 482 milionů stoupl na více než 900 milionů korun. Protože stát nedokázal tvořit předpisy digitálně, musel nové zákony vkládat do systému ručně. Jen v roce 2023 takový postup vyšel na 23,5 milionu korun, což byl více než dvojnásobek toho, kolik stát dříve platil za papírové vydávání zákonů.

Cílem zavedení kontrolního vážení na českých dálnicích a silnicích I. třídy (24/11) bylo vytlačit z našich silnic přetíženou nákladní dopravu, která komunikace poškozuje a zvyšuje náklady na opravy. Zavedený systém, za který stát v letech 2019 až 2024 zaplatil 112 mil. Kč, ale selhává. Váhy byly v průměru více než 60 % času mimo provoz a skutečné postihy se pohybovaly jen v jednotkách procent. A reakce Ministerstva dopravy? Plánuje nákup dalších vysokorychlostních vah. Navíc zrušilo pokutování za přetížení náprav, které způsobují největší škody, čímž formálně snížilo počet přestupků o 98 %. Problém se tím ale nevyřešil. Přetížené kamiony dál ničí české silnice.

Téma obrany a bezpečnosti je v současnosti mimořádně aktuální. Kontrola 24/12 ukázala, že výcviková základna Armády ČR (AČR) dlouhodobě neodpovídá současným potřebám. Ačkoliv Ministerstvo obrany investovalo v letech 2019–2024 téměř 1,8 mld. Kč do její modernizace, časté změny či rušení investic vedly ke zvyšování nákladů na provoz zastaralých zařízení. AČR nemá ani dostatek moderních simulátorů a trenažérů, což omezuje efektivitu výcviku. Kvůli nevybudování centra pro výcvik řidičů byla armáda nucena využívat civilní autoškoly. Při kontrole 24/33 NKÚ zopakoval, že MV ani po osmi letech nevytvořilo fungující národní systém ochrany měkkých cílů.

Ačkoliv si stát stanovil, že do roku 2030 se zařadí mezi tzv. inovační lídry Evropy, drží se ČR stále pod průměrem. Přestože stát v letech 2021 až 2023 podpořil výzkum, vývoj a inovace prostřednictvím Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR částkou téměř 30 mld. Kč, výsledky tomu neodpovídají (24/17). Počet patentů dlouhodobě klesá, zatímco v roce 2019 jich vzniklo 113, v roce 2023 to bylo už jen 65. Citovanost výsledků základního výzkumu nedosahuje ani poloviny evropského průměru. Podpora základního výzkumu navíc často nesměřuje do strategických oblastí a nepřispívá dostatečně k řešení významných hospodářských a celospolečenských výzev.

Zjištění NKÚ ukazují, že problém často nespočívá jen v jednotlivých pochybeních, ale v nastavení systému fungování veřejné správy jako takového. Úspěch bývá měřen spíše formálním splněním kroků a vyčerpáním přidělených prostředků než tím, zda činnost státních institucí dává smysl a přináší prospěch občanům. „Schopnost včas rozpoznat, že zvolený postup nevede k očekávanému cíli, a následně jej přehodnotit či změnit směr si žádá obrovskou odvahu. Bez skutečné změny přístupu se ale opakují stejné chyby – jen s vyššími náklady,“ dodal Miloslav Kala.

Odbor komunikace

Nejvyšší kontrolní úřad

<https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/kontroly-nku-v-roce-2025:-vysledky-casto-neodpovidaji-vysokym-investicim-id15537>